

УДК 340.1/8(043.2)

ВПРОВАДЖЕННЯ МІЖНАРОДНИХ СТАНДАРТІВ ЗАБЕЗПЕЧЕННЯ КІБЕРБЕЗПЕКИ ЦИВІЛЬНОЇ АВІАЦІЇ В УКРАЇНІ

Катерина Чайка

Національний авіаційний університет, Київ

Науковий керівник – Вероніка Олещенко, к.держ.упр.

Ключові слова: кібербезпека, стандарти ІКАО, національні стандарти, інформаційна безпека, безпека цивільної авіації.

Відповідно до Резолюції ГА ООН A/RES/S4/49 від 23 грудня 1999 р. глобальним завданням сучасності було визнано забезпечення інформаційної безпеки. Актуальність даного завдання з часом набуває все більшого значення. Швидкий розвиток технології сприяє не лише зростанню позитивних потенціалів галузевого розвитку, але має також ряд негативних наслідків. Новітні технології використовуються не лише задля розвитку і створення нового, інноваційного, але також активно використовуються у сучасних гібридних війнах, у сферах конкуренції та задля оволодіння інформації з корисливих мотивів. Особливістю правового забезпечення безпеки цивільної авіації є взаємодія міжнародних інституцій у цій сфері, оскільки, цивільна авіація це не лише питання національного масштабу. В цьому полягає і особливість, і складність даної галузі.

Сучасним викликом інформаційній безпеці є питання забезпечення кібербезпеки цивільної авіації. На сьогоднішній день потужним внеском у врегулюванні даного питання належить діяльності Міжнародної організації цивільної авіації (ІКАО), спеціалізованій установі ООН, призначенням якої є саме координація міжнародного співробітництва у всіх сферах цивільної авіації. Україна є також державою-членом ІКАО, що означає

обов'язковість приймати і вводити в дію належні стандартні [1, ст. 28].

Особливого значення у напрямі взаємоспівпраці у сфері забезпечення кібербезпеки цивільної авіації є резолюція А39-19 Асамблеї ІКАО 2016 року Рішення проблем кібербезпеки в цивільній авіації, яка визначає основні напрямки протидії кіберзагрозам: 1) визначення кола обов'язків національних органів з боротьби з кіберзагрозами, 2) заохочення координації дій між державами-членами, 3) визначення юридичних наслідків дій, які ставлять під загрозу безпеку польотів повітряних суден, шляхом використання кібервразливих місць, 4) сприяння розробці та втіленню міжнародних стандартів. Стратегій та передової практики у сфері захисту застосовуваних для цілей цивільної авіації критично важливих систем інформації та зв'язку від актів втручання, які можуть загрожувати безпеці польотів цивільної авіації [2].

Зазначеною резолюцією було визначено необхідність сумісної співпраці по напрацюванню і розробці ефективної і скоординованої глобальної програми для зацікавлених сторін у сфері цивільної авіації у вирішенні проблем кібербезпеки поряд з короткостроковими заходами щодо підвищення стійкості глобальної системи авіації до кіберзагроз, які можуть становити загрозу безпеці польотів цивільної авіації. Що стосується національного рівня, то Резолюцією пропонується створення механізмів комплексного нормативного регулювання авіаційної безпеки, дія яких мала би поширення безпосередньо на сектор цивільної авіації та всіх її учасників.

На виконання Резолюції Асамблеї ІКАО, Україною було зроблено ряд заходів: 1) прийняття Закону України «Про Державну програму авіаційної безпеки цивільної авіації», який законодавчо визначив та закріпив органи, що забезпечують виконання програми, а також нормативний розподіл їх обов'язків, визначив міжнародні конвенції, що регулюють питання безпеки цивільної авіації, утворив Міжвідомчу комісію з авіаційної безпеки як орган для координації та взаємодії, визначив технічні засоби захисту цивільної авіації від актів незаконного втручання та встановив основні заходи захисту цивільної авіації від кіберзагроз; 2) затвердження рішення Ради національної безпеки і оборони України від 14 травня 2021 року «Про Стратегію кібербезпеки України від 2016 року» (Указ

Президента України), яка визначила забезпечення кібербезпеки одним із пріоритетів у системі національної безпеки України. Реалізація зазначеного пріоритету буде здійснюватися шляхом посилення спроможностей національної системи кібербезпеки для протидії кіберзагрозам у сучасному безпековому середовищі;

3) Закон України «Про основні засади забезпечення кібербезпеки України» від 2017 року, який визначає правові та організаційні основи забезпечення захисту життєво важливих інтересів людини і громадянина, суспільства та держави, національних інтересів України у кіберпросторі, основні цілі, напрями та принципи державної політики у сфері кібербезпеки, повноваження державних органів, підприємств, установ, організацій, осіб та громадян у цій сфері, основні засади координації їхньої діяльності із забезпечення кібербезпеки.

За результатами проведеного дослідження, можна зробити висновки про те, що існує нагальна потреба у розвитку співробітництва у напрямі координації діяльності держав-членів ІКАО щодо прийняття сучасних правових стандартів у подоланні та протидії кіберзлочинності в авіаційній сфері.

Список використаних джерел:

1. Конвенція про міжнародну цивільну авіацію 1944 р. № 995_038. Редакція від 06 жовт. 2016 р. URL: https://zakon.rada.gov.ua/laws/show/995_038#Text
2. Резолюція А39-19 Асамблеї ІКАО 2016 року Рішення проблем кібербезпеки в цивільній авіації, Монреаль, 27 вересня – 6 жовтня 2016 р. А 39/19. С. 99–101. ICAO: web-site. URL: https://www.icao.int/Meetings/a39/Documents/Resolutions/a39_res_prov_ru.pdf